

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/2011-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. K..., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 24/2010 z 1. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. marca 2011 doručená sťažnosť M. K... (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“)

sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 24/2010 z 1. februára 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 T 5/2000 zo 4. marca 2002 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 To 44/2002 z 26. septembra 2009 právoplatne uznaný za vinného a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 12 a pol roka. Sťažovateľ poukazuje na to, že nebol v konaniach predchádzajúcich vydaniu uvedených rozsudkov nikdy vypočutý a nemal ani ustanoveného právneho zástupcu. V súvislosti s tým tvrdí, že *„Nebolo dodržané pravidlo rovnosť zbraní pred súdom“*.

V sťažnosti sa ďalej uvádza, že *„Krajský súd v Žiline a aj Najvyšší súd SR v Bratislave hovoria o tom predchodzom konaní súd v Žiline a aj v Bratislave vedel, že som nebol k veci vypočutý, že som nemal právneho zástupcu pri nutnej obhajobe že som na neznámom mieste a nemám vedomosť o tom že sa proti mne vedie konanie proti ušlému. A súdy sa s tým vypořádali tak, že porušili všetky moje práva dané Ústavou SR a rozhodli v mojej neprítomnosti.“*

Uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010 bol podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietnutý návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania v právoplatne skončenej trestnej veci ním vedenej pod sp. zn. 4 T 5/2000. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ včas sťažnosť argumentujúc tým, že jeho *„návrh na povolenie obnovy konania bol podaný dôvodne, pretože skutok, za ktorý bol odsúdený, stal sa za iných okolností, a to pokiaľ ide o jeho podiel na jeho spáchaní, čo by malo vplyv na iné rozhodnutie o vine aj treste“*. Najvyšší súd na základe sťažnosti sťažovateľa podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia krajského súdu, pričom nezistil podmienky na povolenie obnovy a podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku túto sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ sa v konaní pred ústavným súdom domáha zrušenia namietaného uznesenia krajského súdu a namietaného uznesenia najvyššieho súdu s tým, aby ústavný súd „nariadil, aby mi bolo umožnené brániť sa pred súdom a aby neboli porušované práva dané Ústavou Slovenskej republiky“. Zároveň odvolávajúc sa na to, že je vo výkone trestu a nemá finančné prostriedky na úhradu právnych služieb, požaduje, aby mu bol v konaní o jeho sťažnosti pred ústavným súdom ustanovený právny zástupca z radov advokátov.

V dôsledku toho sťažovateľ zastáva názor, že namietaným uznesením krajského súdu a namietaným uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho právo podľa čl. 6 dohovoru.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo namietaným rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ v sťažnosti, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho práva zaručeného v čl. 6 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 24/2010 z 1. februára 2011.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti domáha zrušenia namietaných uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu zastávajúc názor, že oba súdy v konaní o jeho návrhu na povolenie obnovy konania porušili ním v sťažnosti označené právo. Krajský súd mal právo sťažovateľa podľa čl. 6 dohovoru porušiť tým, že sa nestotožnil s jeho presvedčením o splnení podmienok na povolenie obnovy konania a jeho návrh zamietol, a najvyšší súd tým, že potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania.

1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa garantovaného čl. 6 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010

Pri prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho práva uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo sa domáhať ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy (m. m. napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Podstatou účinnej ochrany základného práva sťažovateľa je okrem iného aj riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil vo vzťahu k právu, porušenie ktorého svojou sťažnosťou namieta, t. j. sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku. Uvedený opravný prostriedok umožňoval sťažovateľovi odstrániť stav, ktorým malo podľa neho dôjsť k porušeniu jeho práv.

Ústavný súd vzhľadom na spomínaný princíp subsidiarity nemá právomoc preskúmať namietané uznesenie krajského súdu, pretože toto uznesenie preskúmal najvyšší súd v dôsledku sťažovateľom proti nemu podanej sťažnosti. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť uplatenú na ústavnom súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v tejto časti (teda vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa garantovaného čl. 6 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 24/2010 z 1. februára 2011

Sťažovateľ v konaní pred najvyšším súdom argumentoval najmä tým, že hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie v jeho trestnej veci boli vykonané v jeho neprítomnosti, a preto nebol nikdy pre súdom prvej ani druhej inštancie vypočutý, ako aj tým, že bolo porušené jeho právo na obhajobu.

Účelom práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Podľa judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť právo na spravodlivé súdne konanie, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v príslušnom právnom konaní. Takýmto predpisom v posudzovanej veci je Trestný poriadok.

Ústavný súd už rovnako vyslovil, že do obsahu práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), ale ani to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Sťažovateľ namieta, že označeným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho práva zaručeného v čl. 6 dohovoru tým, že najvyšší súd rozhodol v jeho neprospech, keďže potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o zamietnutí jeho návrhu na povolenie obnovy konania.

Zákonný rámec v prípade sťažnosti sťažovateľa tvoria relevantné ustanovenia Trestného poriadku, a to v časti upravujúcej obnovu konania (§ 393 a nasl. Trestného poriadku). V konkrétnych okolnostiach danej veci zásadnou otázkou, ktorá je napokon aj dôvodom podania sťažnosti sťažovateľa, je ústavná akceptovateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd preto zvlášť skúmal, či v danom prípade najvyšší súd dostatočne vysvetlil dôvody, pre ktoré zamietol sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 3 Ntok 3/2007 z 19. mája 2010 o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania, a zároveň, či neboli najvyšším súdom relevantné ustanovenia Trestného poriadku aplikované spôsobom, ktorý by signalizoval porušenie v sťažnosti označeného práva sťažovateľa podľa dohovoru.

Podľa § 399 Trestného poriadku súd návrh na povolenie obnovy konania zamietne, ak nezistí podmienky obnovy konania podľa § 394.

Po preskúmaní spisového materiálu nadriadený súd dospel k záveru, že súd I. stupňa správne rozhodol, keď návrh odsúdeného na povolenie obnovy konania zamietol, pretože nevyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste tak, ako to má na mysli ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že súd I. stupňa postupoval správne, „*keď pri aplikácii vyššie citovaných zákonných ustanovení konštatoval, že súd*

rozhodujúci o návrhu na povolenie obnovy konania musí najprv skúmať existenciu nových skutočností alebo dôkazov súdu skôr neznámych a až následne po tom zisťovať, či takéto nové skutočnosti alebo dôkazy sami o sebe, alebo v spojení s už známymi skutočnosťami, či dôkazmi, môžu odôvodniť iné rozhodnutie týkajúce sa viny alebo trestu.

Je pravdou, že navrhovateľ M. K. nebol v pôvodnom konaní vypočutý (konalo sa ako proti ušlému) a že jeho výpoveď v tomto konaní by predstavovala nový dôkaz. Treba ale súhlasiť s vysloveným záverom prvostupňovým súdom, že ani tento nový dôkaz v spojitosti s tými dôkazmi, ktoré už boli vykonané v pôvodnom konaní, by nebol spôsobilý privodiť iné rozhodnutie o vine, či treste. Na druhej strane za nový dôkaz nemožno považovať jeho údajné porušenie práva na obhajobu. Námietky vznášané v tomto konaní navrhovateľom totiž boli známe obom súdom už v pôvodnom konaní. Nejde teda o skutočnosť, ktorá by bola súdu skôr neznáma.

Za takéhoto stavu veci potom konštatovanie krajského súdu, že nezistil podmienky na povolenie obnovy konania v zmysle § 394 ods. 1 Tr. por. je zákonné a správne, a preto je zákonný aj jeho postup, keď podľa § 399 ods. 2 Tr. por. zamietol návrh odsúdeného M. K. na povolenie obnovy konania.“.

Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nemožno usudzovať, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu má také nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o jeho arbitrárnosti alebo o zjavnej neodôvodnenosti a v konečnom dôsledku o porušení uvedeného práva sťažovateľa. Najvyšší súd sa podľa názoru ústavného súdu primerane vysporiadal s dôvodmi, pre ktoré bol návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietnutý, a jeho sťažnosť proti namietanému uzneseniu krajského súdu podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti ďalej poznamenáva, že na posúdenie podmienok povolenia obnovy konania je zásadne príslušný všeobecný súd. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, než prijal v tejto veci najvyšší súd (a pred ním krajský súd), nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho uznesenia sp. zn. 3 Tost 24/2010 z 1. februára 2011 a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu v danej veci svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo

aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02). Podľa ústavného súdu však posúdenie sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bol návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý, zo strany najvyššieho súdu (osobitne jeho závery) takéto nedostatky nevykazuje.

Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 6 dohovoru nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní v tejto časti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto v časti smerujúcej proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľa (napr. ustanovením právneho zástupcu alebo zrušením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011